

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG GYDOL OES 10 MAWRTH 2021

PWNC: ADRODDIAD BLYNYDDOL CYNLLUNIAU STRATEGOL
CYMRAEG MEWN ADDYSG 2020

ADRODDIAD GAN: RICHARD EDMUNDS, CYFARWYDDWR
CORFFORAETHOL - GWASANAETHAU ADDYSG A
GWASANAETHAU CORFFORAETHOL

1. DIBEN YR ADRODDIAD

- 1.1 Bydd yr adroddiad gwybodaeth hwn ar gyfer aelodau yn egluro cynnydd Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (WESP) yn ystod 2020.

2. CRYNODEB

- 2.1 Bu cynnydd da yn WESP 2017-2020 sydd wedi'i ymestyn am flwyddyn oherwydd COVID-19. Mae'r WESP pum mlynedd newydd yn cael ei ddatblygu yn 2021 ond ni fydd yn dod i rym tan fis Medi 2022.
- 2.2 Yn ystod 2020 bu cynnydd da wrth symud ymlaen â phrosiectau cyfalaf cyfrwng Cymraeg. Bu gostyngiad bach nghanran y nifer o geisiadau am ofal plant cyfrwng Cymraeg ond cynnydd cyffredinol mewn mynediad i leoedd ysgolion cynradd Cymraeg. Mae cyfradd bontio ragorol wedi parhau rhwng ysgolion Cynradd ac Uwchradd ac mae'r cyfraddau trosglwyddo ar gyfer llawer o'r Cylchoedd Meithrin i ysgolion cynradd Cymraeg wedi gwella. Fodd bynnag, mae gan dri Cylch Meithrin gyfraddau trosglwyddo isel (o dan 60%)
- 2.3 Yn ystod 2020, cynhaliodd Ysgol Gyfun Cwm Rhymini ddarpariaeth hyb lwyddiannus ar gyfer gweithwyr hanfodol a dysgwyr agored i niwed. Mae'r clwstwr cyfrwng Cymraeg wedi datblygu cynnig dysgu o bell yn ogystal â chynyddu canran y dysgwyr 14-19 oed sy'n astudio cymwysterau trwy gyfrwng y Gymraeg. Mae Cydlynwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol (CADY) y clwstwr hefyd wedi gweithio ar y cyd i sicrhau eu bod nhw'n gallu cynnig darpariaeth addas ar gyfer pob dysgwr cyfrwng Cymraeg
- 2.4 Mae gan y cynllun blynyddol 5 cam flaenoriaeth ar gyfer 2021 fel y rhestrir isod.
- Blaenoriaeth 1: symud ymlaen yn y rhaglen datblygu cyfalaf i ehangu darpariaeth Addysg cyfrwng Cymraeg.

- Blaenoriaeth 2: archwilio ymhellach y rhesymau dros y tair cyfradd drosglwyddo isaf rhwng y Cylchoedd Meithrin a meithrinfeydd ysgolion cyfrwng Cymraeg i ddatgelu effaith coronafeirws
- Blaenoriaeth 3: datblygu a gweithredu'r cwricwlwm newydd ar gyfer y Gymraeg
- Blaenoriaeth 4: gweithredu'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) ar gyfer dysgwyr cyfrwng Cymraeg
- Blaenoriaeth 5: datblygu'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd a'r setiau data priodol yn barod i'w gweithredu erbyn Medi 2022

3. ARGYMHELLION

- 3.1 Bod yr aelodau'n cael yr adroddiad er gwybodaeth ac yn nodi'r cynnydd a wnaed yn 2020.

4. RHESYMAU AM Y ARGYMHELLION

- 4.1 Cydymffurfio â Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019.

5. YR ADRODDIAD

- 5.1 Mae'r WESP wedi gwneud cynnydd yn ystod 2020 er bod cynnydd wedi'i arafu neu ei newid mewn sawl maes mewn ymateb i'r pandemig coronafeirws. Mae'r WESP pum mlynedd newydd wedi'i ohirio am flwyddyn ac felly bydd yn cael ei ddatblygu yn 2021 er mwyn dod i rym o fis Medi 2022.

5.2 **Canlyniad 1: Rhagor o blant saith oed yn cael eu haddysgu trwy gyfrwng y Gymraeg**

Yn ystod 2020 bu gostyngiad bach nghanran y nifer o blant a oedd yn gofyn am leoedd Dechrau'n Deg a'r Cynnig Gofal Plant cyfrwng Cymraeg. Fodd bynnag, bu cynnydd bach yn gyffredinol yng nghanran y plant yn yr ysgol gynradd Gymraeg yn ystod 2020.

Yn dilyn oedi mewn un cynllun, mae'r cynlluniau cyfalaf cyfrwng Cymraeg a gynlluniwyd yn dod yn eu blaenau yn dda.

Yn ystod tymor haf 2020, caewyd llawer o ddarpariaethau Cylch Meithrin a Menter Iaith Caerffili a gafodd effaith ar fynediad at ofal plant cyfrwng Cymraeg. Fodd bynnag, ailagorodd llawer o leoliadau ym mis Medi 2020 gyda dim ond y Clwb Carco a Clwb Gwyliau yn parhau i fod ar gau ar hyn o bryd.

5.3 **Canlyniad 2: Rhagor o ddysgwyr yn parhau i wella eu sgiliau iaith wrth drosglwyddo o'r Ysgol Gynradd i'r Ysgol Uwchradd**

Mae set ddata'r Cyfrifiad Ysgolion Blyneddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) yn dangos cyfradd drosglwyddo o 99.8% rhwng yr Ysgol Gynradd a'r Ysgol Uwchradd, sy'n rhagorol.

O'r 14 Cylch Meithrin, mae 1 wedi cau, 1 wedi newid i fod yn ddwyieithog ac nid yw bellach yn aelod Mudiad Meithrin ac mae 1 yn cynnig gwasanaeth cofleidiol yn unig

ac felly mae'n gweithio ochr yn ochr â meithrinfa'r ysgol ran amser. Mae gan y mwyafrif o'r Cylchoedd Meithrin sy'n weddill gyfraddau trosglwyddo sy'n uwch na 65%, gyda dim ond 3 yn is na'r ganran hon ac mae 2 ohonynt gydag oddeutu 25% o blant yn trosglwyddo i feithrinfa Gymraeg. Mae hyn yn parhau i fod yn ganolbwynt i swyddog Mudiad Meithrin a thîm blynyddoedd cynnar yr awdurdod lleol, er y gallai fod angen archwilio ymhellach i ddarganfod achos y gyfradd drosglwyddo isel hon. Caeodd llawer o Gylchoedd Meithrin rhwng Ebrill a Gorffennaf 2020 ac felly mae'n bosibl bod y niferoedd trosglwyddo wedi cael eu heffeithio'n andwyol. Fodd bynnag, mae angen ddarganfod yr achos a pheidio â chymryd yn ganiataol mai effaith coronafeirws yn unig yn ystod tymor yr haf yw achos y gyfradd drosglwyddo isel hon.

Mae 21 o leoliadau gofal plant cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog (gan gynnwys 17 lleoliad sy'n cael eu rhedeg gan Menter Iaith Caerffili) sydd ddim yn aelodau Mudiad Meithrin ac felly nid yw eu data wedi'i gynnwys yn y data trosglwyddo a nodwyd er eu bod yn cyfrannu'n sylweddol at wella Cymraeg plant a phobl ifanc.

5.4 **Canlyniad 3: Rhagor o bobl ifanc 14-16 oed yn astudio ar gyfer cymwysterau trwy gyfrwng y Gymraeg**

Gwelwyd cynnydd yn nifer y dysgwyr sy'n astudio cymwysterau trwy gyfrwng y Gymraeg yn 2019/20 yn seiliedig ar ddata'r CYBLD er bod y nifer yng Ngholeg y Cymoedd sy'n astudio unedau gofal cwsmer cyfrwng Cymraeg wedi gostwng oherwydd effaith COVID-19.

Addasodd Ysgol Gyfun Cwm Rhymni ei darpariaeth i gefnogi dysgu ar-lein yn ystod yr ymateb i COVID-19 ac oherwydd y niferoedd llai ar safle'r ysgol, gan ddefnyddio amrywiaeth o ddulliau a'u llwytho i blatfform ystafell ddsbarth Google.

5.5 **Canlyniad 4: Rhagor o bobl ifanc 16-19 oed yn astudio cymwysterau trwy gyfrwng y Gymraeg mewn ysgolion, colegau a dysgu yn y gwaith**

Bu cynnydd yn y dysgwyr sy'n astudio cymwysterau trwy gyfrwng y Gymraeg yn 2019/20 ar ffurflen y CYBLD.

Fodd bynnag, bu gostyngiad bach yng Ngholeg y Cymoedd oherwydd effaith COVID-19.

Mae Urdd Gobaith Cymru wedi parhau i weithio gydag Ysgol Gyfun Cwm Rhymni, Menter Iaith a Gwasanaeth Ieuenctid Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i gefnogi pobl ifanc gyda gweithgareddau Cymraeg ychwanegol trwy gydol yr ymateb i CCOVID-19.

5.6 **Canlyniad 5: Rhagor o ddysgwyr â sgiliau uwch yn Gymraeg**

Yn ystod y cyfnod rhwng mis Mawrth a mis Mehefin 2020, cynhaliodd Ysgol Gyfun Cwm Rhymni hyb ar gyfer plant a phobl ifanc y gweithwyr hanfodol a dysgwyr sy'n agored i niwed. Roedd hyn yn galluogi nifer ehangach o blant i gael mynediad at weithgareddau a chymorth drwy'r Gymraeg. Wrth redeg yr hyb, parhaodd staff yr ysgol i gynnig cyfleoedd dysgu o bell i'w dysgwyr barhau i ddatblygu eu sgiliau a'u dysgu Cymraeg.

Symudodd Coleg y Cymoedd hefyd i ddysgu ar-lein ar draws y pedwar campws. Roedd hyn hefyd yn galluogi rhagor o fyfyrwyr i ymuno â gweithgareddau yn Gymraeg o bob un o'r pedwar campws ac roedd ganddo fuddion sylweddol i gynorthwyo eu sgiliau iaith Gymraeg.

Mae'r Gwasanaeth Cyflawni Addysg (GCA) wedi datblygu deunydd hyrwyddol ar gyfer rhieni er mwyn eu cynorthwyo i ddysgu eu plant a sicrhau bod ganddynt gysylltiadau ag amrywiol sefydliadau cymorth ac adnoddau. Mae pob ysgol gynradd Gymraeg yn rhanbarth y GCA wedi ennill gwobr arian y Siarter Iaith Gymraeg, ac yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, maen nhw wedi cael cymorth Ysgol Penalltau a'u Criw Cymraeg ar Twitter.

5.7 **Canlyniad 6: Darpariaeth cyfrwng Cymraeg ar gyfer dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)**

Gwelwyd cynnydd yng nghanran y plant a nodwyd gydag ADY yn ystod 2019/20. Mae'r ysgolion i gyd wedi cwblhau'r adnodd parodrwydd ADY ac mae CADY yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau bod yr ysgolion yn gallu cynnig darpariaeth addas ar gyfer pob dysgwr cyfrwng Cymraeg. Mae'r Ganolfan Adnoddau Arbenigol yn Ysgol Gymraeg Cwm Derwen ac Ysgol Gyfun Cwm Rhymni (Safle Gelli Haf) yn gweithio i gefnogi'r clwstwr i nodi'r plant a'r bobl ifanc hynny y mae eu hanghenion yn cael eu diwallu orau yn eu prif ysgol a'r rhai sydd angen darpariaeth fwy arbenigol.

5.8 **Canlyniad 7: Cynllunio'r gweithlu a datblygiad proffesiynol parhaus**

Mewn ymateb i COVID-19, mae'r rhan fwyaf o sefydliadau sy'n cynorthwyo datblygu'r gweithlu wedi symud i ddysgu ar-lein yn ystod 2020, a thrwy hynny, meant yn gallu cyrraedd ystod ehangach o ddysgwyr.

5.9 **Casgliad**

Mae'r adroddiad blynyddol wedi tynnu sylw at gamau blaenoriaeth yn ystod 2021 a restrir isod.

Blaenoriaeth 1: symud ymlaen yn y rhaglen datblygu cyfalaf i ehangu darpariaeth Addysg gyfrwng Cymru

Blaenoriaeth 2: archwilio ymhellach y rhesymau dros y tair cyfradd drosglwyddo isaf rhwng Cylchoedd Meithrin a meithrinfeydd ysgolion cyfrwng Cymraeg

Blaenoriaeth 3: datblygu a gweithredu'r cwricwlwm newydd ar gyfer y Gymraeg

Blaenoriaeth 4: gweithredu'r Ddeddf ADY ar gyfer dysgwyr cyfrwng Cymraeg

Blaenoriaeth 5: datblygu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd a setiau data priodol yn barod i'w weithredu erbyn Medi 2022

6. TYBIAETHAU

6.1 Does dim tybiaethau pendodol.

7. CYSYLLTIADAU Â PHOLISIŌU'R CYNGOR SY'N BERTHNASOL

7.1 **Cynllun Corfforaethol 2018-2023.**

Amcan 1 - Gwella cyfleoedd addysg i bawb

7.2 **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol**

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011

Cynllun Cydraddoldeb Strategol Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerphilly 2020-2024

Strategaeth Gymraeg Pum Mlynedd 2017-2022

Strategaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru

Cynllun Lles Corfforaethol Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerphilly

Strategaeth Uchelgeisiau a Rennir mewn Addysg

Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant

Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif - Band B

Rhaglen gyfalaf cyfrwng Cymraeg

8. LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL

8.1 Mae'r adroddiad yn cyfrannu at y Nodau Llesiant:-

- Cymru lewyrchus - plant, pobl ifanc ac oedolion sydd â sgiliau priodol ar gyfer gweithlu dwyieithog
- Cymru iachach - amgylcheddau dysgu priodol i gefnogi lles pob dysgwr
- Cymru sy'n fwy cyfartal - darpariaeth briodol ar gyfer pob dysgwr gan gynnwys y rhai mwyaf galluog neu fwyaf agored i niwed
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu - ymrwymiad i gefnogi diwylliant Cymru yn ogystal â chynyddu'r lleoedd sydd ar gael yn y ddarpariaeth Gymraeg i gefnogi ymrwymiad Llywodraeth Cymru i filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050

8.2 Mae'r adroddiad yn dangos y camau a gymerwyd mewn perthynas â'r egwyddorion datblygu cynaliadwy:

- Tymor Hir - Bydd datblygiad y WESP yn anelu at gydbwyso anghenion tymor byr â'r angen i ddiogelu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion tymor hir mewn gwlad ddwyieithog
- Atal - Mae'r WESP yn ystyried yr holl ddarpariaeth sy'n ofynnol gan gynnwys cefnogi lles ein holl ddysgwyr yn ogystal â darpariaeth benodol ar gyfer ein dysgwyr mwyaf agored i niwed.
- Integreiddio - Mae gan y WESP ganlyniadau sy'n cyd-fynd â nifer o bolisiau a chynlluniau strategol eraill.
- Cydweithio - Mae Fforwm Addysg Cymru yn galluogi pob aelod o ystod amrywiol o sefydliadau i ddod â'u sgiliau a'u harbenigedd i ddatblygu WESP cyfannol i gefnogi plant, pobl ifanc a theuluoedd yn ein cymunedau.
- Cyfranogiad - Mae gan Fforwm Addysg Cymru aelodaeth o'r Rhwydwaith Rhieni, Menter Iaith a Rhieni dros Addysg Gymraeg (RhAG) i sicrhau bod safbwyntiau plant, pobl ifanc a theuluoedd yn cael eu hymgorffori trwy ddatblygiad y WESP. Bydd y WESP hefyd yn destun ymgynghoriad llawn yn ystod 2019 i sicrhau bod sylwadau eang yn cael eu hymgorffori.

9. GOBLYGIADAU CYDRADDOLDEB

9.1 Ar hyn o bryd nid oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i ddiweddarau ond bydd un yn cael ei gwblhau gyda'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg arfaethedig newydd sydd i'w ddatblygu yn 2021 a'i weithredu o fis Medi 2022. Mae'r WESP yn ysgogi'r galw am ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg ac Addysg Gymraeg i alluogi ymgysylltiad cadarnhaol ar draws pob cymuned â'r Gymraeg. Mae effeithiau cadarnhaol sylweddol i'r WESP gan gynnwys hyrwyddo a chefnogi datblygiad yr iaith Gymraeg ar draws cymunedau trwy ysgolion cyfrwng Cymraeg ac Addysg Bellach ynghyd â chymorth cymunedol ehangach i rieni ddatblygu eu sgiliau Cymraeg. Mae cysylltiadau sylweddol â'r strategaethau cydraddoldeb, Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a strategaethau Cymraeg Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili yn ogystal â strategaeth Llywodraethau Cymru ar gyfer miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

10. GOBLYGIADAU ARIANNOL

10.1 Does dim goblygiadau ariannol i'r adroddiad hwn gan fod unrhyw adnoddau sydd eu

hangen wedi'u hymgorffori yn yr adnoddau a'r cynlluniau presennol.

11. GOBLYGIADAU PERSONÉL

11.1 Does dim goblygiadau personél i'r adroddiad hwn.

12. YMGYNGHORIADAU

12.1 Mae'r holl safbwyntiau yn yr ymgynghoriad wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn.

13. PŴER STATUDOL

13.1 Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019

Awdur: Sarah Mutch, Rheolwr Blynyddoedd Cynnar a Phartneriaethau,
mutchs@caerffili.gov.uk

Ymgynghoreion:

Christina Harrhy, Prif Weithredwr
Richard Edmunds, Cyfarwyddwr Corfforaethol Addysg a Gwasanaethau
Corfforaethol
Dave Street, Cyfarwyddwr Corfforaethol, Gwasanaethau Cymdeithasol
Y Cynghorydd Ross Whiting, Aelod Cabinet dros Ddysgu a Chyflawniad
Y Cynghorydd Teresa Parry, Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg
Y Cynghorydd Carol Andrews, Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg
Steve Harris, Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol a Swyddog Adran 151
dros dro
Keri Cole, Prif Swyddog Addysg
Sue Richards, Pennaeth Addysg, Cynllunio a Strategaeth
Sarah Ellis, Arweinydd Cynhwysiant ac ADY
Paul Warren, Arweinydd Strategol ar gyfer Gwella Ysgolion
Jane Southcombe, Rheolwr Gwasanaethau Ariannol
Lynne Donovan, Pennaeth Gwasanaethau i Bobl
Anwen Cullinane, Uwch Swyddog Polisi (Cydraddoldeb, y Gymraeg ac
Ymgynghori)
Rob Tranter, Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Swyddog Monitro
Ros Roberts, Swyddog Gwella Busnes
Fforwm Addysg Cymru

Atodiadau:

Atodiad 1 WESP Adroddiad adolygiad blynyddol Rhagfyr 2020 Cymraeg